

retinere intuitu laboris et industriae, *ib.* Nec quia pro se emit, 214. Quandonam, et qualiter pro se emere valeat, *ib.* Famuli et famulae excessum pretii retinentes, ordinarie peccant, *ib.* Deputati ad emendum certo pretio, regulariter retinere sibi nequeunt excessum pretii, *ib.* Deputati ad emendum certo pretio, regulariter retinere sibi nequeunt excessum pretii, *ib.* In specie peccant sartores ad emendum missi, *ib.* Nisi mercatores eisdem ex speciali ratione vendant, *ib.*

EMPTOR fructus ex re empta, pretio nondum secuto, perceptos restituere debet venditori, etiam absque ulla interpellatione, VII, 64. Emptor rei venditae nondum traditae, periculum et commoda suscipit, 128.

EMPHYTEUSIS quid, et quotuplex, IV, 236. Emphyteusis unde, *ib.* Definitur, *ib.* Est contractus nominatus, *ib.* Et quidem stricti juris, *ib.* Sola res mobilis in emphyteusim datur, 237. Cum translatione domini utilis, non item directi, *ib.* Potest concedi vel in perpetuum, vel ad tempus, 238. De ejus substantia non est scriptura, 239. Limitatur in Bavaria, *ib.* Alia est ecclesiastica, alia laicalis, 238. Alia perpetua, alia temporalis, *ib.* Emphyteusis ad vitam alicui concessa, vitalitium vocatur. Quid juris circa illam, *ib.* Alia est haereditaria, alia non haereditaria, haec etiam formalis, item ex pacto et providentia dicitur, *ib.* Emphyteusis Bavaris specialis aliqua est modificata seu qualificata, 239. Emphyteusis antiqua quid, 271, 269. Ecclesiastica, quid, 238. Ecclesiasticae in emphyteusim dari possunt etiam in perpetuum cum debitis juris solemnitatibus, 270. Quanam requiruntur, si praelatus emphyteusim antiquam ad Ecclesiam reversam denuo concedit in emphyteusim, *ib.* Dummodo eadem, vel similis existat utilitatis causa, *ib.* Emphyteusis antiqua quae dicitur, 271. Ea, si ad Ecclesiam reversa applicatur mensurae Ecclesiae, vel praelati, non potest amplius absque solemnitate juris in emphyteusim concedi, *ib.* Emphyteusis ecclesiastica transit etiam ad haereditarios extraneos, 266. Illegitimi in ea non succedunt, 268. Quid de legitimatis, *ib.* Emphyteusim qui, et quid dare, et qui accipere possint, 240. Quilibet rei suae liberam administrationem habens in emphyteusim potest dare, *ib.* Pupilli, et minores non possunt, *ib.* Neque curatores, aut tutores eorum, *ib.* In emphyteusim accipere possunt qui contrahere valent, *ib.* Pupilli et minores sine consensu tutorum, non possunt, neque clerici, *ib.* Quaevis res immobilis tam frugifera, quam infrugifera in emphyteusim dari potest, *ib.* Non item res mobiles, nisi immobilis adhaereant, 237, 241. Etiam res ecclesiasticae in emphyteusim dari possunt, 241. Emphyteusim donare, legare, in dotem dare, permutare, oppugnare, quomodo, et quibus possit emphyteuta, 248. Et quomodo, et quibus vendere, 247.

Emphyteusis successio, 265. Emphyteusis laicalis ad clausula. *Pro te et haereditis*, concessa

transit ad omnes quoscumque haereditas, 266. De emphyteusi ecclesiastica est controversia, *ib.* Emphyteusis vitalitia quoque ad quosdam haereditas transit, et quomodo, 267. Emphyteusis cum specialibus clausulis juxta clausulas ad haereditas transit, *ib.* In emphyteusi etiam foeminae succedunt, *ib.* Etiam si adsit clausula: *Pro te et filijs tuis*, *ib.* In emphyteusi laicali succedunt illegitimi, sicut in aliis, 268. Non item in ecclesiastica, *ib.* Quid de legitimatis, *ib.* Si haeres monasterium ingreditur succedit monasterium, et quomodo, *ib.* Item, 270. Emphyteusis potest praelegari, et quomodo, 268. Successor tenetur de emphyteusi satisfacere creditoribus antecessoris, si emphyteusim titulo haereditario acquisivit, 269. Secus si vi primae investiturae, *ib.* Emphyteusis successor, an et quomodo teneatur solvere debita antecessoris, 269. Emphyteusis ex quibus causis amittatur, et auferri possit a domino, 251. Emphyteusis dominus directus quas obligationes et jura habeat. Vide *Dominus directus emphyteusis*.

EMPHYTEUTA quis dicatur, 136. Emphyteuta jura, 245. Habet jus utendi, ac fruendi re emphyteutica, *ib.* Ejusque incrementis, et augmentis ac quomodo, *ib.* Melioramenta quae emphyteuta in re emphyteutica facit vi contractus finita emphyteusi pertinent ad dominum, *ib.* Gratis autem facta tenetur dominus refundere, 246. Etiam si contractu jam celebrato inhibuerit emphyteuta, ne quid aedificet, vel ne meliorationes indebitas faciat, *ib.* Secus foret, si in ipso contractu cautum esset, *ib.* Meliorationum non debitarum impensas repetere, valet emphyteuta, etsi propria culpa emphyteusim amittat, 247. Potest emphyteuta rem emphyteuticam aliis vendere, *ib.* Dummodo prius id domino intimet, pretiumque quo vendere velit, indicet, *ib.* Si dominus eodem pretio emere velit, aliis praefertur, *ib.* Quibus personis vendi possit emphyteusis, 248. Potest emphyteuta in scio, ac invito domino emphyteusim venum exponere, et cum licitatoribus de pretio in eventum tractare, *ib.* Potest eam absque consensu domini donare, legare, et in dotem dare, *ib.*, et quibus, 249. Debet tamen donatio fieri sine fraude, *ib.* Et donatarius, vel legatarius consueta onera domino praestare, *ib.* Potest emphyteuta domino irrequisito rem cum alio permutare, et quomodo, *ib.* Pariter potest eam oppignorare, 250. Et ad breve tempus locare, *ib.* Emphyteuta obligationes sunt quatuor, 241. Prima est, ut servet pacta conventa, *ib.* Secunda, ut rem emphyteuticam meliorem reddat, si hac conditione accepit, *ib.* Absque hac conditione propriis pensis tenetur eam conservare in ea bonitate, in qua accepit, *ib.* Quid juris, si res emphyteutica tota vel ex parte perit, 242. Certa obligatio emphyteutica est, ut solvat annuum canonem, 237, 242. Qui potest esse magnus, vel parvus, 242. Dummodo sit minor fructibus annuis, 243. Si casu aliqua res emphyteutica tota perit, canonem solvere non tenetur emphyteuta, *ib.* An et quid

emphyteuta de canonibus annuo solvere, et domini removere tenentur, casu quo res emphyteutica ex parte perit, vel ob sterilitatem nullos, aut modicos fructus afferat, *ib.* De augmento canonis. Vide *Canon annuus*. Emphyteuta ob quas causas possit a domino emphyteusi privari, 251. Potest privari si in emphyteusi laicali per triennium, vel in ecclesiastica per biennium non solvit canonem, *ib.* Etiam ante sententiam judicis, *ib.* Dummodo dominus declaret, quod privare velit, *ib.* Propria tamen auctoritate non potest emphyteutam a possessione repellere, *ib.*

Emphyteuta caducitatem non incurrit, si canonem omittit solvere, qua alia ratione dominus eidem tantumdem debet, 252. Vel quia ob sterilitatem aliamve causam a solvendo excusatur, *ib.* Item, si non solvit ex ignorantia, *ib.* Vel si obtulit, et dominus non accepit, *ib.* Emphyteuta ecclesiasticis debito tempore canonem non solvens potest purgare moram, *ib.* An idem possit laicalis, 253. Emphyteuta rem emphyteuticam absque debitis juris conditionibus vendens, perdit jus suum, *ib.* Si rem venditam actualiter tradat, non obstante quod dicat, se vendere salvo jure domini, 254. Limitatur in venditione invalide facta, *ib.* Ob alienationes alias, quas facere licite potest, emphyteusim non perdit, *ib.* Bene tamen ob deteriorationem notabilem, *ib.* Non item modicam, *ib.* Emphyteuta successor an, et quando teneatur solvere debita antecessoris, 269.

EMPONEMATA quid, IV, 247.

EPICUREA quid, I, 183. Et quomodo differat ab interpretatione legis, *ib.* Est quandoque locus episcopatus, *ib.*

EPILEPTICI removentur a ministerio altaris, VII.

EPISCOPATUS non datur major ordo in ecclesia, I, 311. Episcopatus est ordo proprie dictus, 438. Reducitur juxta theologos ad ordinem sacerdotum, *ib.* Ordo episcoporum quadripartitus est, et quomodo, *ib.* Episcopatus confertur die dominico, vel natalitio apostolorum, 440. Episcopatus, an possit eodem die recipi cum sacerdotio, 466. Episcopatus renuntiatio potest dupliciter fieri, nempe quoad locum tantum, et quoad locum, et dignitatem simul, 477. Ad episcopatum ut quis eligi possit, debet saltem esse subdiaconus, 482. Ac successive receptis aliis ordinibus intra trimestre, post obtentam confirmationem consecrari, *ib.* Respondetur ad jura quae sex menses praescribunt, *ib.* Episcopatus instituit ecclesia Romana, II, 42.

EPISCOPUS an possit per procuratorem emittere professionem fidei, I, 95. Episcopi habent facultatem faciendi nova statuta pro suis subditis, 447. Statuta eorum an sunt perpetua, vel expirent morte conditoris, *ib.* Potestas condendi statuta competit etiam episcopo confirmato, licet nondum consecrato, 448. Potest ea episcopus regulariter ferre sine consensu capituli, *ib.* Exceptis certis casibus, et quibus, *ib.* Episcopus an

possit in sua diocesi quod potest Papa in toto mundo, 119. Episcopi potestas est a Deo, et quomodo, *ib.* Episcopi successerunt in locum apostolorum, 120. Episcopi cur non possint condere leges contra jus canonicum, sicut principes S. R. J. contra jus civile, *ib.* Cautela pro episcopis cupientibus, ut clerici statui principum saecularium se conforment, 175. Episcopi successerunt in locum apostolorum, et quomodo, II, 12. Episcopus dispensare quoad sacros canones, constitutiones apostolicas, et decreta conciliorum generalium regulariter nequit, I, 198. Episcopi sunt canonum magistri et custodes, *ib.* Episcopus potest absolvere ab excommunicatione, ubi hoc ei non reperitur prohibitum, non autem dispensare, *ib.* Dantur nihilominus casus, in quibus possunt episcopi dispensare circa sacros canones, etc., *ib.* Uti quando ipsis id expresse conceditur, vel saltem in canone simpliciter dicitur posse dispensari, *ib.* Item ob causam magnae necessitatis, sitque periculum in mora, etc., 199. Et vi consuetudinis legitime praescriptae, *ib.* Et in casibus frequenter occurrentibus, 200. Etsi materia sit levis, *ib.* Et quoties dubium est, an casus indigeat dispensatione, *ib.* Potestas dispensandi in dictis casibus concessa episcopis, est ordinaria, *ib.* Ac proin Sede vacante competit capitulo, *ib.* Casus specifici, in quibus ex concessione juris communis possunt dispensare episcopi, sunt multi, *ib.*

Episcopus scienter promovens inhabilem, an censeatur ipso facto dispensare cum inhabili, v. g. ad ordines suscipiendos, 202. Episcopi an debeant ad alium episcopatum postulari, vel eligi, 309. Et quid de episcopis titularibus, *ib.* Episcopi titulares qui, *ib.* Appellantur etiam *suffraganei*, et cur, *ib.* Sunt ad alium episcopatum postulandi, non eligendi, *ib.* Sunt veri episcopi, *ib.* Habentque votum decisivum in concilio generali, 310. Qualiter careant clero, et populo christiano, *ib.* Episcopi titulares nequeunt ordinare suam familiarem, 453. Episcopi olim dicebantur presbyteri, 316. In episcopis exoptanda est scientia eminens, 354. Sed competens, seu sufficiens toleranda, *ib.* In episcopum nullus potest eligi, nisi qui jam compleverit vigesimum septimum annum aetatis, 313. Episcopi electi confirmatio, spectato jure communi, pertinet ad archiepiscopum, 375. Tamen per concordata Germaniae reservatur summo pontifici, *ib.* Legati a latere possunt ex officio suo confirmare electiones episcoporum, et quid juxta concordata Germaniae, 578. Episcoporum translatio sola Papae auctoritate fit, 384. Ea connumeratur inter majores ecclesiae causas, *ib.* Episcopus propria auctoritate de sua ecclesia transiens ad aliam, carebit utraque, *ib.* Non quidem ipso jure, sed per sententiam, *ib.* Etiam si sit confirmatus dumtaxat, *ib.* Episcopi translatio regulariter fit a minore ad majorem ecclesiam, *ib.* Fallit hoc ob causas peculiare, *ib.* Causae transferendi episcopos gene-

ratim sunt duæ, *ib.* Videlicet causa utilitatis, *ib.* Et causa necessitatis, 182. Ob hanc etiam fit translatio sedium episcopatum, *ib.* Effectus translationis episcopi quales, *ib.* Episcopus est verus sponsus ecclesiæ suæ, 383. Conjugium spirituale episcopi cum ecclesia, quando censeatur initiatum, ratum et consummatum, *ib.* Papa post Christum est sponsus Ecclesiæ universalis; alii episcopi sunt sponsi ecclesiarum particularium, 386. Episcopus invitus an ab una ecclesia ad aliam possit per Papam transferri, 383.

Episcopus confirmatus, et nondum consecratus, nequit transferri invitus, *ib.* Major difficultas est de episcopo consecrato, de qua referuntur tres sententiæ, *ib.* Papa quando intelligatur transferre episcopum ex causa publica? Vel potius ob favorem personæ, 384. Episcopus nolens consentire translationi per Papam factæ, potest absolvi a vinculo prioris ecclesiæ, non tamen invitus alteri alligari, 385. Episcopus translatus contrahit novum spirituale conjugium, cum ecclesia ad quam transfertur, 386.

Episcopo translato in curia, seu consistorio Papæ, an incontinenti censeatur prior Sedes episcopalis vacare, *ib.* Affirmatur, quando episcopus transfertur sciens, et volens, 387. Ac refertur decretum sacræ congregationis desuper emanatum, *ib.* Idemque probatur rationibus, *ib.*, 388. Ac solvuntur contraria, *ib.* Disparitas quoad episcopum translatum et episcopum noviter ordinatum circa vacationem præhabitorum beneficiorum, *ib.* Si transfertur episcopus absens, et ignorans, non vacat prior ecclesia, ante præstitum a translato consensum, *ib.* Nisi secus exprimat, *ib.* Aut nisi translatio fiat ob publicam causam, et non favore personæ, *ib.* Episcopus translatus an secum possit asportare fructus prioris episcopatus, ac res ex ipsis emptas, *ib.* Potest deferre secum fructus jam perceptos, 380. Ac bona mobilia acquisita in priori ecclesia, seu ex ejus fructibus comparata, dummodo hoc nondum destinasset illi ecclesiæ, *ib.* Tenetur tamen relinquere fundos prioris ecclesiæ bene instructos, 390. Ac in locum de mortuorum animalium, vel arborum alia substituere, *ib.* Episcopus non est dominus possessionum suæ ecclesiæ, sed administrator, et quasi usufructuarius, *ib.* Solvuntur contraria, *ib.* Fructus pendentes, et inexacti, an pertineant ad episcopum translatum pro rata temporis, *ib.* Quid censendum de constitutione Julii: *Cum sicut*, 389, 390.

Episcopus nequit renuntiare episcopatu ex causa ingrediendi religionem, 398. Sex sunt causæ resignandi episcopatum, 401. Episcopi potestas an et quando propter suam negligentiam devolvatur ad archiepiscopum, 425. Enumerantur plures casus, in quibus jure sic disponente, per archiepiscopum suppletur negligentia episcopi, 426. Episcopi exempti negligentia suppletur tantum per Papam, 429. Per quem suppletur impotentia episcopi excommunicati, *ib.*

Vel ab hostibus capti, 430. Aut in amentiam lapsi, etc., *ib.* Episcopi tenentur ad corrigendos subditorum excessus diligenter intendere, *ib.* Et episcopo negligente notoria crimina emendare, eadem archiepiscopus libere corrigit, ac punit, 427. Episcopi subditus quoad ordines recipiendos quatuor modis quis censeatur, et quibus, 449. Vide *Ordinariū*. Episcopus quilibet potest suis subditis concedere litteras dimissorias, 457. Etiam ille qui potest ordinare clericum ratione triennalis familiaritatis, etc., *ib.* Episcopus quando censeatur in remotis agere, 459. Episcopus ordinans alienum subditum cum dimissoriis, non potest cum eo dispensare quoad interstitia, 464. Sed istud spectat ad episcopum respectu suorum subditorum, *ib.* Episcopus scienter quempiam ordinans ante legitimam ætatem, suspenditur a collatione omnium ordinum, 468. Non autem ab alio actu ordinum, *ib.* Nec est ipso jure suspensus, sed per sententiam suspendendus, *ib.* Episcopus conterens infanti primam tonsuram, est suspensus duntaxat a collatione clericalis tonsuræ, et cur, *ib.* Episcopus ordinans quempiam extra tempora absque dispensatione, cui penæ subjaceat, 469. Num a suspensione illa, quam ordinatus extra tempora de facto ipso jure incurrit, possit episcopus absolvi, 470. Episcopus suspensus a collatione certi ordinis, potest conferre minorem non autem majorem ordinem, 469. Quæ sint penæ episcopi ordinantis alienum subditum, 470.

Episcopus conferens cuiquam ordinem sacrum non habenti titulum sustentationis, tenetur eidem providere de alimentis, donec beneficium consequatur, 471. Et quid, si talis episcopus moriatur, vel plures ordinaverint eundem absque titulo, *ib.* Fallit istud in nonnullis casibus, *ib.* Penæ episcopi ordinantis aliquem sine titulo cum pacto, ne alimenta exigat, et sic ordinati, quæ, 472. Quæ sit penæ episcopi conferentis cuiquam duos sacros ordines eodem die, 474. Episcopus potest dupliciter renuntiare episcopatu, 477. Episcopus simpliciter renuntians, an in dubio censeatur renuntiasse loco tantum, vel loco et dignitati simul, *ib.* Qui renuntiavit episcopatu, quoad locum tantum, potest conferre ordines etiam majores, 478. Dummodo sit rogatus ab alio episcopo, *ib.* Renuntians episcopatu quoad locum et dignitatem simul nequit licite ordines sacros conferre, *ib.* Bene tamen ordines minores de licentia alterius episcopi, *ib.* Quid juris, si quis ordinetur ab episcopo excommunicato, *ib.* Episcopus an possit dispensare, ut præficiendus abbatia non sit presbyter, 483. Episcopus dispensat cum illegitimis quoad ordines minores, ac beneficium simplex, 496. Non potest episcopus cum illegitimo dispensare quoad pluralitatem beneficiorum simplicium, 497. Episcopus an possit dispensare cum illegitimis virtute concilii Tridentini, quando eorum illegitimitas est occulta, 498. Episcopus an aliquando possit dis-

pensare cum corpore viliatis, et contracta inde irregularitate, 512. Episcopus potest generalem vicarium constituere etiam absque consensu capituli, 534. Ac ordinare tenetur eum constituere, 535. Potest etiam binos vicarios generales constituere, *ib.* Non tamen eligere laicum in vicarium generalem, *ib.* Episcopus si procedat *tanquam Sedis apostolicæ delegatus*, utitur jurisdictione delegata, non ordinaria, 547. Episcopus procedens etiam tanquam Sedis apostolicæ delegatus an censeatur uti jurisdictione ordinaria, vel delegata, *ib.*, 548.

Episcopus potest delegare causam simplici clerico, cæteroque idoneo, 553. Episcopus non potest laico delegare causam spiritualem, nec criminalem clericorum, 556. Et probabilius nec causam civilem, seu temporalem clericorum, 557. Solvuntur contraria, *ib.* Episcopi nomine veniunt archiepiscopi, primates, et patriarchæ, II, 3. Limitatur hoc in odiosis, et materia correctoria, *ib.* Appellatione episcopi non venit proprie, nisi in episcopum consecratus, 4. Non item electus in episcopum, et confirmatus, *ib.* Nisi loquendo in illis quæ spectant duntaxat ad jurisdictionem, *ib.* Episcoporum appellatione quoad concernentia eorum jurisdictionem, aliquando veniunt soli episcopi, *ib.* Aliquando etiam inferiores prælati, jurisdictionem quasi episcopalem habentes, *ib.* Idque exemplificatur, 5. Episcopi nomine an veniat vicarius generalis, ac delegatus episcopi, *ib.* Episcopi nomen est antiquissimum et idem significat, ac superintendens, 10. Episcopi potestas generatim est duplex, nempe potestas ordinis, et potestas jurisdictionis, et in quo consistant, *ib.* Episcopi non solum habent jurisdictionem ordinariam, sed etiam imperium mixtum, et merum, 11. Potestas ordinis confertur episcopis immediate a Deo, *ib.* An idem dicendum sit de potestate jurisdictionis, *ib.* Jurisdictio episcopalis secundum se ac in generali, est instituta a Christo, *ib.* Et ab eodem immediate, collata divo Petro, cæterisque apostolis, *ib.* Sed cum discrimine, et quali, 12. Episcoporum jurisdictio, prout respicit hos vel illas personas, seu Ecclesias, etc.; immediate provenit a Papa, *ib.* Episcopus potest in sua diœcesi quod Papa in tota Ecclesia, et quomodo, 13. Debet episcopus justam censuram, quam inferior ordinarius in sibi subjectum tulit, observare, nec eam sine hujus præscitu relaxare, et cur, *ib.* Quid si subditivus inferioris conqueratur episcopo se injuste excommunicatum fuisse, *ib.* An valeat absolutio per episcopum data irrequisito ordinario inferiore, *ib.* Episcopi potestas ad quæ in specie se extendat, remissive, *ib.* Episcoporum jura spectant vel ad legem diœcesanam, vel ad legem jurisdictionis, *ib.* Quæ sunt valde diversa, 14. Vide *Lex*. Episcopis olim fuerunt subjecta omnia monasteria, omnesque monachi, 17. Hodie tamen plerique ordines regulares sunt exempti, *ib.* Exceptis certis casibus, in quibus regulares exempti subsunt jurisdictioni episcoporum, et

cur, *ib.* Ejusmodi casus quot enumerentur a doctoribus, *ib.* Episcoporum jurisdictioni subsunt apostatæ, et ejecti a religionibus, 19.

Episcopus componit controversias omnes de præcedentia in processibus inter regulares, 31. Episcopis subjiciuntur regulares in omnibus quæ sunt ordinis episcopalis, *ib.* Episcopi habent jurisdictionem super regulares, quomodolibet exemptos in concernentibus curam animarum, quam exercent, *ib.* Episcopi possunt prohibere, ne sæculares, vel religiosi privatis in domibus missas celebrent, *ib.* Ex justa tamen causa possunt id concedere, *ib.* Episcopi tenentur clausuram sanctimonialium restituere, aut ubi inviolata est conservare, 22. Episcopus proprius clerici delinquentis est iudex, coram quo clericus delinquens conveniri debet, II, 180. Non episcopus alterius diœcesis, nec sæcularis, *ib.* Episcopus proprius clerici conveniendi censeatur pluribus modis, videlicet ratione domicilii, 181. Ratione beneficii, *ib.* Ratione contractus, delicti, ac rei sitæ in ejus episcopatu, *ib.* Episcopi appellatione qui omnes veniant, *ib.* Episcopus est ordinarius iudex clericorum, adeo ut etiam clerici Ecclesiarum cathedralium et collegatarum in prima instantia coram illo sint conveniendi, *ib.* Nisi tales habeant speciale privilegium, 182. Aut consuetudinem in contrarium, ut in Germania respectu Ecclesiarum cathedralium, *ib.* Quid, si episcopus avocet causam suo vicario generali agitatam, 223. Episcopi possunt in suis diœcesibus instituere festa de præcepto, etiam ab exemplis observanda, 312.

Episcopus an possit laico concedere licentiam exhumandi corpus occisi, ut constet de corpore delicti, absque irregularitate, III, 3. Episcopo jubente, an possit examen clerici contra laicum fieri per iudicem sæcularem, 4. Episcopus est ordinarius totius diœcesis, 49. Episcopus in causis ecclesiasticis citans testes laicos suæ diœcesis, non indiget litteris *mutui compassus*, et cur, *ib.* Episcopus receptus in testem jurat non tactis, sed positus ante se Evangelii, 59. Episcopus potest in quolibet loco non exempto suæ diœcesis sedere pro tribunali, 274. Episcopi non comprehenduntur sub ulla sententia suspensionis, aut interdicti, nisi exprimentur, III, 368. Bene tamen sub excommunicatione, *ib.* Eorum vitæ honestas describitur, a sancto apostolo, 372. Episcopi non possunt servire regibus, et principibus sæcularibus, sine licentia Papæ, 428. Episcopus semper potest habere, et invitos compellere duos canonicos ad sibi inserviendum, 450. Episcopi non possunt celebrare in loco non sacro, nec aliis celebrandi licentiam dare, V, 169. Quid circa infirmos possint, 174. Episcopus an et quomodo possit dispensare super pluralitate beneficiorum, III, 513.

Episcopus qualem potestatem habeat in causis piis, ac religiosis, V, 104. Episcopi jurisdictio in regulares existentes in parochia, 107. Epis-

copus in materia asyli est iudex, 263. Quomodo procedere debeat, *ib.* In dubio debet iudicare pro immunitate, 267. Episcoporum residentia, et non residentium poena. Vide *Residentia episcoporum*. Episcopo potestas dispensandi super impedimenti matrimonii. Vide *Dispensandi potestas, etc.* Episcopus urgente necessitate dispensare potest in lege ecclesiastica, 546. Episcopus in praxi quomodo pro foro externo super impedimenti matrimonii dispensare possit, et debeat. Vide *Praxis capiendi informationem et dispensandi per episcopum*. Episcopus in praxi quomodo pro foro interno dispensare possit, et debeat. Vide *Praxis concedendi et expediendi dispensationem per episcopum pro foro interno*. Episcopi a Papa vocantur fratres, 603. Sunt successores apostolorum, *ib.*

Episcopi an et quando valeant dispensare in irregularitate proveniente ex homicidio, vel mutilatione. Vide *Dispensatio irregularitatis ex homicidio, vel mutilatione*. Episcopi censura ligare non valent reges, et imperatores, VI, 370. Episcopi in generali sententia suspensionis, aut interdicti non comprehenduntur, *ib.* Episcopi principes S. R. J. an et quomodo decernere possint poenam sanguinis absque irregularitate, 358. Episcopi sunt iudices in causa hæresis suorum diocesanorum, 320. Etiam regularium, *ib.* Sunt inquisitores nati, 322. Gaudentes omni facultate inquisitorum, ubi officium non viget, *ib.* Episcoporum excessus, VI, 482. Præsertim contra regulares exemptos, 483. Episcopus circa omnia peccata, et scelera iudex est, 397. Episcopi non corrigentes delicta reprehenduntur, VII, 103. Episcopis non licet ordinare alienos diocesanos sine licentia ordinarii, nec consecrare alienas Ecclesias, *etc.*, 146. Episcopus bis vel sæpius in anno visitans, semper exigere potest procuracionem, 177. Episcopus locum a se ad fidem conversum proscribit, contra episcopum loci, qui illum convertere neglexit, 26.

EPISTOLA quid, III, 403. Epistola acceptata, et retenta absque eo, quod quis expresse ei contradicat probat contra acceptantem pro scribente, 112.

EPITHOGIUM, seu tabardum fœderatum, quid, III, 388.

ERECTIO parochiæ novæ quomodo fieri possit, ac debeat, V, 200.

EREMITÆ qui, III, 369. An et quando veniant nomine clericorum, *ib.* An gaudeant immunitate Ecclesiæ, V, 221.

ERRANTIS nullus est consensus, III, 104. Error differt ab ignorantia, 142. Error grammaticalis, vel styli curiæ vitiat rescriptum, 91.

ERROR latinitatis manifestus vitiat rescriptum, I, 255. Idque ob præsumptionem falsificationis, *ib.* Dummodo non sit omnino levis, *ib.* Nec aliunde pateat de veritate litterarum apostolicarum, *ib.* In testamentis et aliis instrumentis, error latinitatis non præjudicat, *ib.* Et quæ ratio disparitatis inter hæc et rescripta apostolica, *ib.*

Error communis jus tribuit, idque exemplificatur, 239, 264. Error communis jus facit, II, 199. Error et dolus in quo differant, 416. Errantis nullus est consensus, *ib.* Error facti excusat, III, 32. Error communis jus tribuit, et quando, 424, 425. Explicatur textus in l. *Barbarius*, ff. de *Offic. Prætor.*, *ib.* Error communis nihil operatur, quando error est substantialis, *ib.* Error juris an impediatur bonam fidem, atque præscriptionem, 236. Vide *Juris ignorantia*. Error communis præbet titulum præsumptum, V, 51. Supplet potestatem jurisdictionis, sed non ordinis, 183. Error communis facit jus, 408. Non item privatus, *ib.* Quando obsit sponsalibus, 308. Error communis circa parochum, validum facit matrimonium, 408. Error quando invalidet matrimonium, 382. Error est multiplex, *ib.* Error circa personam facit matrimonium nullum, *ib.* Non item error circa qualitatem, aut fortunam, *ib.* Nisi redundet in personam, 383. Aut qualitas deducatur in conditionem, *ib.* Quod in foro externo non creditur, nisi probetur, *ib.* Quid de foro interno, *ib.* Error in supplicatione circa nomen et cognomen oratorum de jure non vitiat dispensationem, 586. Bene vero de stylo curiæ, *ib.* Maxime, quando dispensatur in forma pauperum, *ib.* Nisi error tantum esset in minutis, *ib.* Error in nomine diocesis vitiat dispensationem, *ib.* Si oratores sunt diversæ diocesis debet utraque exprimi, *ib.* Error circa locum, vel patriam oratorum non invalidat dispensationem, nisi petatur ob angustiam loci, *ib.* Circa impedimentum vero, vel gradum invalidat illam, 587. Nisi gradus propinquior expressus esset loco remotioris, *ib.*

ET, dictio, sumitur subinde pro *vel*, et econtra, IV, 54.

ETIAM, hæc particula est augmentativa et implicativa præcedentium, I, 547, IV, 54.

Etiam, dictio est augmentativa, et implicativa, IV, 54.

EUCCHARISTIAM potest solus sacerdos conficere, I, 85. Eucharistiæ sacramentum publice adorandum proponere an liceat regularibus, II, 22. Eucharistiæ sacramentum diligentissime sub clavibus custodiri severe præcipitur sub poenis, V, 183. Ad illud qui confugiunt, gaudent jure asyli, 226.

EVICTIO quid, IV, 198. Quam primum lis movetur ad rem evincendam tenetur venditor emptorem defendere, litemque assumere, *ib.* Nisi sciat rem esse alienam, tunc enim absque lite illam domino, pretium autem et interesse restituere debet emptori, *ib.* Venditor emptorem defendere non tenetur, nisi illum prius laudaverit emptor, seu litem esse motam denuntiaverit, *ib.* Non sufficit quævis denuntiatio, sed debet fieri cum requisitione ut veniat, IV, 199. Debent in super denuntiationi includi libellus et actus litem motæ, *ib.* Requiritur etiam ut tempore debito fiat, *ib.* Denuntiatio litem motæ fieri debet nisi venditor id aliunde jam sciat, *ib.* Exemptio tantum

minor et Ecclesia, *ib.* Venditor ad defendendum comparans, sequi debet forum emptoris, 300. Postquam res actu fuit evicta, competit emptori contra venditorum actione ex empto, *ib.* Ad hoc ut restituatur totum pretium, si tota res fuit evicta, vel partem, si pars habetur evicta, *ib.* Una cum interesse emptoris, *ib.* Dummodo non excedat duplum pretium, 201. Nomine interesse veniunt hic etiam expensæ litem, quas fecit emptor, *ib.* Venditor, si laudatus non fuerit, restituere nihil tenetur, *ib.* Nisi manifeste constaret, rem esse alienam, nullamque defensionem venditori competere, *ib.* Venditor de evictione non tenetur, quando emptor tempore sententiæ promulgatæ contumaciter abfuit, 202. Vel quando sententia culpa iudicis pro actore lata est, *ib.* Aut quando emptor a sententia compellavit, *ib.* Aut negligentia, vel imperitia sua causam perdidit, *ib.* Vel rem alienam sciens emit, *ib.* Si venditor rem alienam bona fide vendens conveniat cum emptore quod ratione evictionis ad nihil teneatur, quid juris, *ib.* Qui sciens rem alienam vendit, pretium cum interesse restituere debet, non obstante quacumque conventionne, *ib.*

EUNUCHI et spadones an, et quando matrimonium contrahere valeant, V, 476.

EXACTIO quid, V, 279. Ab ea immunes sunt ecclesiæ ecclesiasticæque personæ, 278. Exactio ecclesiastica quid, 141. Laicalis quid, 146. An et quando laicis imponere possint principes, 147. Peccata principum circa hæc, *ib.* An et quando obligent in conscientia, 148. Ecclesiis et ecclesiasticis personis, et bonis eorum nullo modo imponi possunt, 278.

EXAMINARI quinam præsentati ad beneficium possint, aut debeant, V, 16.

Examen monialium ante professionem. Vide *Moniales*. Examen rei quando, et quomodo fieri debeat, VI, 81. Regulæ ad hoc, *ib.* Si reus in examine petit spatium deliberandi vel relectionem prioris dicti, non debet ei deferri, 82. Ordinarie examinari debet intra carceres, *ib.* Ordinarie examinari debet extra carceres, *ib.* Potest examinari, et constitui toties, quoties videtur iudici conducens, *ib.* Forma examinis rei quoad generalia, *ib.* An et quando inter generalia proponi debeat interrogatorium, num et quales habeat inimicos, *ib.* Examinandi reum quoad specialia forma et praxis, 83. Quid faciendum, si reus ad interrogatorium aliquod respondere recuset; vel non absolute, sed dubie respondet, 86. Forma et praxis secundo constituendi, et examinandi reum, *ib.* Examen testium ante rei constitutionem quando fieri possit, ac debeat, 66. Fit post visitatum corpus delicti ad eruendam saltem semiplenam probationem, *ib.* Potest iudex, et expedit plures examinare testes ante constitutionem rei, et quare, 67. Praxis, regulæ, et principia, quæ iudex observare debet in examine testium, *ib.* In examine testium debet actuarius omnia dicta tam pro, quam contra reum fideliter

scribere, et quidem in vernaculæ lingua ipsius testis, in qua etiam iudex proponit interrogatoria, quamvis hæc idiomate latino scribere debeat actuarius, *ib.* Examinandi testem, et proponendi eidem interrogatoria generalia praxis et forma, 68. Qualiter claudatur cujusvis testis examen, 70. Quid agendum, si alicuius testis examen non totaliter absolatur, sed interrumpi debet, 71. Modus reassumendi interruptum examen, *ib.* Modus claudendi examen, *ib.* Examen tertium super interrogatoriis et articulis, etiam a reo, et patrono propositis, fieri debet, et communicari reo, 94. Quid juris, si in hoc examine testis variat, *ib.*

EXCELLENTIA meritorum est causa dispensandi super impedimenti, V, 559.

EXCEPTIO firmat regulam in contrarium in casibus non exceptis, I, 187. Quod potest expelli exceptione, habetur pro inutili, 231. Exceptio quod metus causa, competit metum passis, et quando, II, 146. Exceptio, ut sic, quid, III, 201. Exceptio facilius conceditur, quam actio, 200. Exceptionis nomen varie accipitur, 201. Exceptio large et proprie, seu exceptio facti, et juris, quæ, *ib.* Exceptiones dilatoriæ an sint actionis exclusio, *ib.* Exceptioni contraria est replicatio, et huic duplicatio, triplicatio, *etc.*, *ib.* Exceptiones dividuntur juxta quatuor causarum genera, *ib.* Earum divisio a causa finali desumpta est præcipua, et quæ, *ib.* Exemptoriæ, seu perpetuæ, *etc.*, *ib.* Exceptiones dilatoriæ, seu temporales, quæ, 202. Exceptiones dilatoriæ sunt in triplici differentia, *ib.* Harum aliæ respiciunt personam iudicis, quæ et *declinatoriæ fori* dicuntur, *ib.* Atque istæ ante omnes alias exceptiones opponi debent, et cur, *ib.* Aliæ respiciunt personam actoris, *ib.* Et aliæ desumuntur a qualitate causæ, *ib.* Exceptiones a causa materiali, qualiter dividantur, 203. Exceptiones personales quæ, *ib.* Exceptio competentia est personalis, et cur, *ib.* Exceptiones reales quæ, *ib.* Exceptiones mixtæ quales, *ib.* Dividuntur in civiles et prætorias, et quæ sint istæ, *ib.* A causa formali dividitur exceptio in justam, seu legitimam, et in injustam, sive frustratoriam, frivolam, seu infirmam, et quid sint, 204. Quæ exceptio hic et nunc sit legitima, iudicis arbitrio relinquatur, *ib.* Exceptiones anomalæ quæ, *ib.* Nonnullæ recensentur, *ib.* Exceptiones dilatoriæ quando sint opponendæ, atque probandæ, *ib.* Reus tenetur probare suam exceptionem, ac excipiendi fit actor, *ib.* Debetque eam probare intra terminum a iudice præfixendum, 205.

Exceptio dilatoria non proposita ante litem contestatam et intra terminum præfixum, nequit amplius proponi in causa appellationis, *ib.* Dantur aliqui casus, in quibus post terminum a iudice præfixum possunt opponi exceptiones dilatoriæ, 206. Ignorantia exceptionis sufficienter probatur per juramentum, et cur, *ib.* Exceptiones preceptorie quo tempore debeant, ac possint